

Diarienummer: 2023/02663
Avdelningen för risk- och nyttovärdering
Enheten för nutrition

Remissvar över betänkande "Beskrivning av möjliga konsekvenser för svensk produktion och miljö av att miljöaspekter integrerats i Nordiska näringssrekommendationer 2023"

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på ovan rubricerade remiss och önskar framföra följande.

Sammanfattning

SVA välkomnar Livsmedelsverkets rapport och ser positivt på att näringssrekommendationerna integrerar fler hållbarhetsaspekter än människors hälsa.

SVA håller med i Livsmedelsverkets övergripande slutsats att forskningsstudiens resultat inte gör det möjligt att fastslå någon förändring på vare sig svensk livsmedelsproduktion eller miljö och djurvälstånd. Rapportens slutsats att kycklingproduktionen i Sverige skulle öka med 2 % behöver dock ett fördjupat resonemang eftersom NNR anger att kycklingkonsumtionen bör vara oförändrad eller minska av miljöskäl. SVA önskar även mer data och analys av vilka typer av spannmål som skulle ersätta konsumtion av ris och vilka lagringsbara frukter och grönsaker som skulle öka i produktion, eftersom en förändring av den produktionen kan påverka arealen åker- eller betesmark för djur. Även hur produktionen av fisk- och skaldjur skulle förändras och vilka konsekvenser på miljö och djurvälstånd det skulle få behöver analyseras djupare.

SVA håller med Livsmedelsverkets bedömning att det inte går att dra några slutsatser om hur djurvälstånd skulle påverkas av införandet av miljöaspekter i NNR. Om fördjupade analyser ska genomföras inom området är det viktigt att hänsyn tas till om produktionen sker i Sverige eller om analysen gäller importerade produkter, eftersom djurvälstånden skiljer sig åt mellan länder och produktionsformer.

Specifika synpunkter

Synpunkter efterfrågas på Livsmedelsverkets rapport, inte den bakomliggande vetenskapliga studien som har genomförts av Slijper *et al*, 2024. Eftersom Livsmedelsverkets rapport helt är baserad på den vetenskapliga studien så kommer SVA:s synpunkter gälla Livsmedelsverkets rapport men även indirekt den vetenskapliga studien av Slijper *et al*, 2024. SVA:s synpunkter speglar rapportens slutsatser att möjlig påverkan på produktion och miljö är mycket liten.

I den vetenskapliga studien utfördes modelleringar för 24 olika scenarier utifrån hur Nordiska näringsrekommendationer 2023 avseende konsumtion av rött kött skulle följas av befolkningen. Scenarierna byggde dels på hur stor andel av befolkningen som följde rekommendationerna, dels antaganden om att personerna bytte sin minskade konsumtion av rött kött till motsvarande mängder kyckling eller en schablon av växtbaserade livsmedel. I studien fanns även en dimension som fångade förändringar i svenskproducerade respektive importerade livsmedel.

SVA hade önskat en bredare och fördjupad analys av hur näringsrekommendationerna skulle kunna påverka landets försörjningsberedskap av livsmedel och miljöaspekter kopplat till import av livsmedel. Som ett exempel, självförsörjningsgraden av griskött i Sverige var 83 % år 2021. Rekommendationerna att minska konsumtionen av griskött skulle därför kunna slå hårdare mot den svenska grisproduktionen på grund av den relativt höga självförsörjningsgraden. I förlängningen skulle det även kunna leda till konsekvenser för produktionen av inhemsk gödsel och användningen av alternativa foderråvaror. Om konsumtionen av svenskt griskött skulle bytas ut till importerat kött så skulle miljöpåverkan öka eftersom produktionen i andra länder generellt har sämre tillväxt och högre sjuklighet vilket leder till förbrukning av mer resurser och ett ökat behov av antibiotika och andra läkemedel.

SVA skulle även gärna se en utökad diskussion i Livsmedelsverkets rapport om det motstridiga i att ersätta rött kött med kyckling, eftersom det i Nordiska näringsrekommendationerna anges att kycklingkonsumtionen bör vara oförändrad eller minska av miljöskäl. Det är inte heller tydligt om utbytet av rött kött till kyckling gäller svenskproducerad eller importerad kyckling. Är det inhemsk eller importerad kyckling som konsumeras i större omfattning så kan såväl miljöpåverkan som påverkan på djurvälstånd bli olika stor.

På sidan 29 - 30 i rapporten, stycke 5.3.4 *Djurvälfärd* önskar SVA att Livsmedelsverket ser över formuleringarna. I texten anges att det modellerade scenariot med medelstor påverkan, där en möjlig minskning av antalet nötkreatur, grisar och får men en ökning av antalet kycklingar, skulle leda till ”*en viss försämrad djurvälfärd, förutsatt att uppfödningen av kyckling innebär sämre möjligheter att utföra ett naturligt beteende än uppfödning av nötkreatur, grisar och får*” med referens till Slijper *et al*, 2024. SVA kan inte återfinna påståendet att kycklingar har sämre möjligheter att utföra ett naturligt beteende än de andra djurslagen i den vetenskapliga studien. Det anges att det är svårt att jämföra djurvälfärd mellan olika djurslag med vidare referens till muntlig kommunikation med L. Göransson samt en vetenskaplig studie genomförd i Kanada av Dawson *et al*, 2021. SVA anser att det vetenskapliga underlaget för att i rapporten skriva att scenariot med medelstor påverkan kan leda till en viss försämrad djurvälfärd saknas. Ytterligare en aspekt att ta hänsyn till är om ersättningen av rött kött i scenariot endast sker med kyckling uppfödd i Sverige. Är det svensk kyckling så ska förhållandena i svensk kycklinguppfödning vara de som tas i beaktning.

SVA uppfattar skrivningarna om nötkött och dess påverkan på exempelvis biologisk mångfald som något otydliga i Livsmedelsverkets rapport. Det framgår inte tydligt om mjölkkraskalvarna räknas in i kategorin nötkött. Dessa kalvar är idag en form av biprodukt i mjölkproduktionen, men de står för en betydande del av Sveriges nötköttsproduktion. Om antalet mjölkkor inte påverkas men antalet dikor minskar, hur påverkas då den biologiska mångfalden eftersom det främst är dikor som hålls på naturbeten? Slutmeningen i Livsmedelsverkets rapport indikerar att författarna varit medvetna om att det förhåller sig så eftersom det nämns att (mjölkkras-) stutar kunde vara ett sätt att få ut dessa djur på bete. Om möjligt så önskar SVA ett förtydligande av detta i rapporten.

För flera av livsmedelskategorierna i näringsrekommendationerna har Livsmedelsverket noterat att bedömningen av eventuell miljöpåverkan beror på vilken undertyp av livsmedel det gäller, det vill säga vilken typ av frukt, fisk eller grönsak som konsumeras. SVA önskar påpeka att detta även gäller för idisslare, det är stor skillnad i miljöpåverkan mellan kött från renar och kött från gödtjurar uppfödda i stall. Det vore därför intressant med en mer nyanserad diskussion av detta i rapporten.

Fisk och skaldjur fanns inte med som livsmedelskategori i modelleringen av scenarier i den vetenskapliga studien, och de har därför inte diskuterats speciellt mycket i Livsmedelsverkets rapport. Det står dock att om miljöaspekter integreras i näringsrekommendationerna kan det påverka konsumtion och produktion av fisk och skaldjur. SVA hade önskat en något fördjupad diskussion i Livsmedelsverkets rapport bland annat baserat på det faktum att merparten av den odlade fisk som konsumeras i Sverige idag produceras i Norge.

Johanna Dernfalk
Avdelningen för Kemi, Miljö och Fodersäkerhet

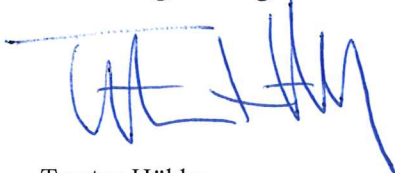
Livsmedelsverket
Mottagarens referens: 2023/02663
Avdelningen för risk- och nyttovärdering
Enheten för nutrition

Missiv gällande remissvar "Beskrivning av möjliga konsekvenser för svensk produktion och miljö av att miljöaspekter integrerats i Nordiska näringsrekommendationer 2023"

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har erbjudits möjlighet att inkomma med synpunkter på Livsmedelsverkets remissversion av rapporten "Beskrivning av möjliga konsekvenser för svensk produktion och miljö av att miljöaspekter integrerats i Nordiska näringsrekommendationer 2023" och framför dessa i bifogade remissvar.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektören Torsten Hökby. I den slutliga handläggningen har deltagit sektionschefen Johanna Dernfalk, föredragande.

Med vänlig hälsning,

Torsten Hökby